
TOEZICHTSRAPPORT

Inzake het onderzoek naar de nakoming door de MIVD van de toezeggingen van de Minister van Defensie op de aanbevelingen van de Commissie

1 Inleiding

Vanaf het begin van haar (feitelijk) ontstaan in juli 2003 – ingevolge de op 29 mei 2002 in werking getreden Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) – heeft de Commissie inmiddels 21 toezichtsrapporten uitgebracht. Enkele van deze onderzoeken betreffen een materie die zowel bij de MIVD als de AIVD is onderzocht. In nagenoeg al haar toezichtsrapporten heeft de Commissie aanbevelingen opgenomen. Wanneer de verantwoordelijke Minister (in geval van de MIVD de Minister van Defensie) een toezichtsrapport van de Commissie aanbiedt aan de Staten-Generaal gaat hij in op deze aanbevelingen en wordt er aangegeven of de aanbevelingen zullen worden opgevolgd.

De Commissie heeft besloten te onderzoeken op welke wijze aan de toezeggingen van de betrokken Ministers door de MIVD en de AIVD uitvoering is gegeven. Zij heeft zich daarbij gericht op de toezichtsrapporten met nummer 1 tot en met 10. Daartussen zit een drietal zogenoemde dubbelonderzoeken, dat wil zeggen onderzoeken die zowel bij de MIVD als bij de AIVD zijn uitgevoerd. Het komt aldus neer op 13 toezichtsrapporten. De Commissie heeft ervoor gekozen in het onderhavige onderzoek slechts deze (eerste) toezichtsrapporten te behandelen, omdat zij van mening is dat de diensten een periode van ongeveer een jaar moet worden gegund voor het implementeren van de toezeggingen van de Ministers. Sommige toezeggingen zullen immers niet direct kunnen worden toegepast binnen de dienst(en), maar zullen bijvoorbeeld moeten leiden tot nieuwe interne regelgeving binnen de dienst(en).

Van dit onderzoek verschijnen twee afzonderlijke toezichtsrapporten. Het onderhavige rapport gaat in op de wijze waarop de MIVD de toezeggingen van de Minister van Defensie heeft verwerkt in zijn werkproces. Dit heeft betrekking op 5 toezichtsrapporten over de MIVD. Rapport nr. 18A behandelt de wijze waarop de AIVD de toezeggingen van de Minister van BZK heeft verwerkt. Deze rapporten bevatten geen geheime bijlage.

De Commissie heeft het voornemen voor de volgende 10 toezichtsrapporten (betreffende de MIVD en de AIVD) wederom een dergelijk onderzoek uit te voeren.

2 Het rapport en de werkwijze van de Commissie

In een schema dat als bijlage bij dit rapport is gevoegd heeft de Commissie al haar aanbevelingen, alsmede de reactie van de Minister van Defensie op deze aanbevelingen uit de voor de MIVD relevante toezichtsrapporten opgenomen. Ook is daar vermeld op welke wijze de eventuele toezegging van de Minister door de MIVD is verwerkt. Voor dit laatste heeft de Commissie de MIVD verzocht om medewerking. Tevens heeft de Commissie hierover een gesprek gevoerd met medewerkers van de juridische afdeling van de MIVD.

In veel gevallen komt de verwerking van de toezeggingen van de Minister neer op een gewijzigde werkwijze die zijn beslag heeft gekregen in de Werkinstructie, dan wel andere interne regelingen van de MIVD. Voor het merendeel van de aanbevelingen valt hier weinig

aan toe te voegen. De Commissie verwijst hiervoor naar het bijgevoegde schema. Enkele kwesties vragen echter om een nadere uitleg. In paragraaf 6 gaat de Commissie dan ook in op enkele bijzondere onderwerpen.

3 De omgang met de toezichtsrapporten van de Commissie door de MIVD

De Commissie is van mening dat het van groot belang is dat de toezeggingen op de aanbevelingen van de Commissie niet alleen worden verwerkt in schriftelijke regelingen binnen de MIVD, maar dat deze in de praktijk worden uitgevoerd en dat hieraan intern ook de nodige aandacht wordt geschonken. Voorkomen moet worden dat oude werkwijzen binnen de dienst die naar aanleiding van opmerkingen van de Commissie (schriftelijk) zijn aangepast in het operationele proces nog steeds worden gebruikt.

Binnen de MIVD zijn de afdelingshoofden in de eerste plaats ervoor verantwoordelijk dat in het operationele proces binnen de MIVD conform de aanbevelingen van de Commissie wordt gehandeld. De Afdeling Juridische Zaken (AJZ) van de MIVD dient periodiek te evalueren of dit op een juiste manier verloopt. Hiervan wordt vervolgens de dienstleiding in kennis gesteld. Met deze werkwijze is er intern voor gezorgd dat de nakoming van de aanbevelingen van de Commissie de nodige aandacht krijgt.

4 Algemeen beeld inzake de nakoming van de toezeggingen

De Commissie constateert dat het merendeel van de aanbevelingen van de Commissie is overgenomen door de Minister van Defensie. Een groot gedeelte van deze aanbevelingen is verwerkt in de interne regelgeving en procedures van de MIVD, zoals de Werkinstructie die binnen de MIVD wordt gebruikt. Enkele toezeggingen moeten nog daadwerkelijk worden omgezet in interne regelgeving.

Zoals beschreven in de inleiding van dit rapport wordt de MIVD door de Commissie een periode van een jaar gegund voor het implementeren van de toezeggingen van de Minister van Defensie. Nagenoeg alle aanbevelingen zijn binnen deze periode door de MIVD verwerkt. Enkel de aanbevelingen met de nummers 25 en 26¹ moeten nog worden verwerkt in de nieuwe procesbeschrijvingen van de MIVD. Deze procesbeschrijvingen zullen worden geïmplementeerd zodra de reorganisatie binnen de MIVD gereed is.

5 Aanbevelingen in de (eventuele) geheime bijlage bij de toezichtsrapporten

Ingevolge artikel 79 lid 5 WIV 2002 is het mogelijk dat een toezichtsrapport van de Commissie een geheime bijlage bevat. Het is immers niet toegestaan voor de Commissie om in een openbaar rapport gegevens op te nemen die zicht geven op door de MIVD aangewende middelen in concrete aangelegenheden, door de dienst aangewende geheime bronnen en het actuele kennisniveau van de MIVD.² Artikel 79 lid 5 WIV 2002 geeft aan dat dergelijke gegevens wel ter vertrouwelijke kennisneming aan een of beide kamers der Staten-Generaal kunnen worden medegedeeld. In de praktijk worden dergelijke geheime onderdelen van de toezichtsrapporten van de Commissie besproken binnen de Commissie

¹ De aanbeveling om in de procesbeschrijving voor ambtsberichten uit de AO (Administratieve Organisatie) op te nemen dat de werkinstructie betreffende de bronvermelding in eindproducten van toepassing is (aanbeveling 25) en de aanbeveling om expliciet in de werkinstructie betreffende de bronvermelding in eindproducten op te nemen dat in het eindproduct dat is ontstaan van de bronvermelding, de mate van betrouwbaarheid dient te worden vermeld (aanbeveling 26). De nummers verwijzen naar de opsomming van de aanbevelingen in de bijlage bij dit toezichtsrapport.

² Artikel 79 lid 5 jo. artikel 8 lid 3 WIV 2002.

voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Commissie IVD) van de Tweede Kamer, waarvan de fractievoorzitters van alle politieke partijen lid mogen zijn. Het is mogelijk dat hier aanbevelingen toe behoren.

In de rapporten waarop dit toezichtrapport betrekking heeft zijn geen aanbevelingen in de (eventuele) geheime bijlagen opgenomen.

6 Bijzondere onderwerpen

6.1 Aanwijzingsbesluit

In het toezichtrapport over het onderzoek van de MIVD naar de proliferatie van massavernietingswapens (rapport nr. 5A) beval de Commissie, naar aanleiding van problemen in de samenwerking tussen de MIVD en de AIVD, aan de mogelijkheden te onderzoeken voor een andere verdeling in landen in het Aanwijzingsbesluit, waarbij meer wordt aangesloten bij de verschillende taken van de beide diensten. In het Aanwijzingsbesluit worden door de Minister-President onderwerpen aangewezen waarnaar de MIVD en AIVD onderzoek dienen te verrichten ingevolge het onderzoek betreffende andere landen (de zogenoemde buitenlandtaak).³ Dit gebeurt in overeenstemming met de Ministers van BZK en Defensie. Het onderzoek naar de proliferatie van massavernietingswapens is een van deze onderwerpen. Dit onderwerp was destijds ten aanzien van een specifiek land aan beide diensten toebedeeld, waardoor er enkele problemen in de samenwerking ontstonden.

De Minister van Defensie ging in zijn reactie op het toezichtrapport over het proliferatieonderzoek van de MIVD, alsmede in de verdere parlementaire behandeling van dit rapport, vooral in op het (toenmalige) convenant tussen de AIVD en de MIVD.⁴ De Minister behandelde in zijn reactie op het toezichtrapport aan de Tweede Kamer evenwel niet de mogelijkheid om het Aanwijzingsbesluit aan te passen. Evenmin ging de Minister van BZK daar in zijn reactie aan de Tweede Kamer naar aanleiding van hetzelfde onderzoek bij de AIVD op in (toezichtrapport nr. 5B).

Naar aanleiding van het onderzoek naar de nakoming van de aanbevelingen heeft de MIVD de Commissie evenwel te kennen gegeven dat conform de aanbeveling van de Commissie de mogelijkheden zijn onderzocht voor een andere verdeling in landen en thema's in het Aanwijzingsbesluit. De landen en thema's in het Aanwijzingsbesluit 2008-2012 worden zoveel mogelijk verdeeld volgens het principe dat de dienst die reeds op grond van een van de andere wettelijke taken naar dat land of thema onderzoek verricht dat bepaalde land of thema toebedeeld krijgt.

Daarnaast is in het meest recente convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD⁵ als actiepoint opgenomen dat de diensten voor de taken in het Aanwijzingsbesluit die niet worden verdeeld zo veel als mogelijk streven naar samenwerking door het formeren van zogenaamde taakgroepen.

De Commissie acht het positief dat, na het verschijnen van haar toezichtrapporten nrs. 5A en 5B, het Aanwijzingsbesluit kritisch is bekeken en het volgende Aanwijzingsbesluit een andere inhoud kreeg om zodoende een betere afstemming van taken en samenwerking tussen de beide diensten te bewerkstelligen.

³ Zie voor de MIVD artikel 7 lid 2 sub e WIV 2002.

⁴ Zie voor de reactie van de Minister van Defensie, alsmede de verdere parlementaire behandeling van dit toezichtrapport, het schema van aanbevelingen dat als bijlage bij dit rapport is gevoegd (aanbeveling 8).

⁵ *Stcrt.* 1 november 2006, nr. 213, p. 11.

Op het (huidige) Aanwijzingsbesluit zal worden ingegaan in het nog te verschijnen toezichtsrapport over de uitvoering van de buitenlandtaak van de AIVD.

6.2 Gezamenlijk proliferatieteam

In de toezichtsrapporten over de onderzoeken van de MIVD en van de AIVD naar de proliferatie van massavernietigingswapens beval de Commissie aan de voor- en nadelen van één operatieteam, bestaande uit de MIVD en de AIVD, te onderzoeken. De Commissie was van oordeel dat daarmee de in de toezichtsrapporten geconstateerde problemen, waaronder de overlap van taken binnen dit onderzoeksveld, zouden kunnen worden voorkomen, hetgeen beantwoordt aan het uitgangspunt van artikel 58 lid 1 WIV 2002, waarin is opgenomen dat de MIVD en de AIVD elkaar zoveel mogelijk medewerking verlenen. Tevens zou het formeren van één gezamenlijk team kunnen leiden tot een doelmatiger onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens.

In hun reacties op de beide rapporten verwezen de beide verantwoordelijke ministers (voor de MIVD de Minister van Defensie en voor de AIVD de Minister van BZK) naar het toenmalige convenant dat tussen de MIVD en de AIVD was afgesloten.⁶ In dit convenant was bepaald dat de beide diensten een opzet zouden maken voor de gezamenlijke uitvoering van operationeel onderzoek op het onderzoeksterrein van proliferatie.⁷

Het bovengenoemde convenant werd vervangen door een nieuw convenant⁸, waarin was opgenomen dat de diensten jaarlijks een voorstel doen ten aanzien van de taakverdeling van onderwerpen die worden opgenomen in het Aanwijzingsbesluit van de Minister-President (waaronder het onderzoek naar proliferatie) met als doel om zoveel als mogelijk is te bepalen welke dienst primair verantwoordelijk is voor het verrichten van het onderzoek naar het desbetreffende onderwerp.⁹ Voor die taken die niet konden worden verdeeld zouden de diensten zo veel mogelijk streven naar samenwerking door het formeren van taakgroepen waarbij medewerkers van beide diensten gezamenlijk onderzoek verrichten en, waar mogelijk, gezamenlijke producten uitbrengen.¹⁰ Deze taakgroepen bundelen daarmee aldus de kennis van beide diensten met het oog op grotere effectiviteit, efficiëntie en eenduidigheid in de rapportages.¹¹

In 2006 werd een taakgroep geformeerd ten aanzien van een deelaspect van proliferatie waarop de diensten samenwerken. Daarmee werd daadwerkelijk gezamenlijk onderzoek uitgevoerd.

De samenwerking tussen de beide diensten op dit terrein is na het formeren van de taakgroep nog verder gegroeid. De MIVD en de AIVD hebben besloten om een gezamenlijk team op te richten dat zich zal gaan bezighouden met het brede onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens. De uitvoering daarvan bevindt zich inmiddels in een vergevorderd stadium.

De Commissie vindt het positief dat de samenwerking tussen de beide diensten op dit terrein – na de problemen zoals beschreven in de toezichtsrapporten van de Commissie – goed van de grond is gekomen en dat momenteel de krachten van beide diensten worden gebundeld. Daarmee zullen afstemmingsproblemen tussen de beide diensten naar alle waarschijnlijkheid worden voorkomen en zal een doelmatiger onderzoek kunnen worden uitgevoerd.

⁶ *Stcrt.* 15 juli 2005, nr. 135, p. 8.

⁷ Artikel 1.1 van het convenant uit 2005.

⁸ *Stcrt.* 1 november 2006, nr. 213, p. 11.

⁹ Artikel 1.1 van het convenant uit 2006.

¹⁰ Artikel 1.3 van het convenant uit 2006.

¹¹ Artikel 1.4 van het convenant uit 2006.

6.3 Afstemming tussen MIVD en AIVD bij de inzet van bijzondere bevoegdheden

Bij de inzet van bepaalde bijzondere bevoegdheden door de MIVD in de ‘civiele maatschappij’ (dat wil zeggen niet op plaatsen die in gebruik zijn van het Ministerie van Defensie) is voorgeschreven dat de MIVD daarvoor toestemming¹² moet hebben van de Minister van BZK, dan wel het hoofd van de AIVD.¹³ Dit vereiste is gesteld om eventuele interferentie tussen de onderzoeken van de AIVD en de MIVD te voorkomen.

In het toezichtsrapport over een contra-terrorisme operatie van de MIVD (toezichtsrapport nr. 3) heeft de Commissie geconstateerd dat dit vereiste in een aantal gevallen tot aanzienlijke vertraging had geleid. De Commissie stelde zich de vraag of de wet ertoe dwingt dat bij verlenging van deze bevoegdheden eveneens om toestemming van de Minister van BZK c.q. het hoofd AIVD dient te worden gevraagd. Deze bewindspersoon is immers op de hoogte van de initiële uitoefening van de bevoegdheid en overeenstemming is in een eerder stadium al bereikt. De Commissie was van mening dat vanuit praktische overwegingen de stelling dat in het licht van het overeenstemmingsvereiste deze overeenstemming verondersteld mag worden aanwezig te zijn bij de verlenging van de uitoefening van de bevoegdheid, verdedigbaar is. Zo nodig zou de wet op dit punt kunnen worden aangepast. Bovendien was de Commissie van oordeel dat een spiegelbepaling, inhoudende dat de AIVD om toestemming van de Minister van Defensie c.q. de Directeur MIVD moet verzoeken bij de inzet van bijzondere bevoegdheden op plaatsen in gebruik van Defensie, voor de hand ligt.

In zijn reactie op het rapport stelde de Minister van Defensie dat de opmerkingen van de Commissie de aandacht verdienen en dat deze derhalve, in nauw overleg met het Ministerie van BZK, zouden worden bezien.¹⁴

De Commissie heeft de MIVD gevraagd of deze aanbeveling een vervolg heeft gekregen. De MIVD heeft aangegeven dat na overleg met het Ministerie van BZK besloten is af te zien van een voorstel tot wijziging van de WIV 2002. Ook bij de *verlenging* van de inzet van een bijzondere bevoegdheid door de MIVD buiten plaatsen in gebruik van Defensie is het naar het oordeel van de beide Ministeries (nog steeds) van belang om te controleren of de inzet geen interferentie met een onderzoek van de AIVD oplevert. De Commissie kan begrip opbrengen voor dit standpunt, mits ervoor wordt gezorgd dat er geen hinderlijke operationele vertraging ontstaat.

Ook van het creëren van een spiegelbepaling werd afgezien. Wanneer de AIVD voornemens is op te gaan treden op plaatsen in gebruik van Defensie, zal de AIVD volgens de MIVD per definitie moeten afstemmen met de MIVD. Momenteel is dit ook voorgeschreven in artikel 2.3 van het convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD.¹⁵ Een spiegelbepaling zou naar het oordeel van de Ministeries dan ook geen meerwaarde hebben. Aangezien de situatie dat de AIVD bijzondere bevoegdheden inzet op plaatsen die in gebruik zijn van het Ministerie van Defensie zich nauwelijks voordoet en er reeds voorzien is in afstemming tussen de diensten door middel van het convenant, kan de Commissie zich hierin vinden.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Commissie d.d. 9 april 2008.

¹² De wet spreekt van ‘overeenstemming’. In het toezichtsrapport over een contra-terrorisme operatie van de MIVD (CTIVD nr. 3, p. 4) heeft de Commissie – met een verwijzing naar de parlementaire geschiedenis – gesteld dat dit moet worden begrepen als zijnde ‘toestemming’.

¹³ Zie bijvoorbeeld de artikelen 20 lid 2, 22 lid 2, 24 lid 2, 25 lid 3 en 28 lid 4 WIV 2002.

¹⁴ Brief van de Minister van Defensie aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004 (*Kamerstukken II* 2004/05, 29 924, nr. 1), waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen.

¹⁵ *Stcrt.* 1 november 2006, nr. 213, p. 11.

Bijlage: schema van aanbevelingen

Een contra-terrorisme operatie van de MIVD

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 1	Wanneer het gaat om verschillende bevoegdheden en verschillende beslistermijnen, dienen deze separaat behandeld te worden. Het is niet wenselijk dat bij één en dezelfde brief toestemming wordt gevraagd voor verschillende in de WIV 2002 neergelegde bevoegdheden, daar men dan te zeer afhankelijk wordt van externe schakels, indien de toestemming voor één van de bevoegdheden tevens afhankelijk is van een ander traject.
Reactie Minister op aanbeveling	De Minister zegt toe dat de MIVD voortaan bij de inzet van bijzondere bevoegdheden per bevoegdheid in een separaat verzoek om toestemming zal vragen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004, waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen)
Actie MIVD	Intern is aangegeven dat per bijzondere bevoegdheid separaat een verzoek tot inzet van een bijzondere bevoegdheid moet worden gedaan.
Uitvoering praktijk	Er wordt conform de aanbeveling gehandeld. Alleen ingeval er sprake is van een bijzondere situatie worden verschillende bijzondere bevoegdheden in één verzoek opgenomen.

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 2	De Commissie is van mening dat het de voorkeur verdient om bij de aanwezigheid van een Mandaatregeling daarvan in beginsel gebruik te maken en beveelt aan dat indien van de Mandaatregeling wordt afgeweken hiervan, met redenen omkleed, melding wordt gemaakt aan de Minister.
Reactie Minister op aanbeveling	De Directeur MIVD zal, behoudens gevallen met een principiële beleidsmatig of politiek gevoelig karakter, in het vervolg zelf toestemming verlenen voor de inzet van bijzondere bevoegdheden in die gevallen waaruit dit uit de WIV 2002 voortvloeit danwel voor zover hij daartoe door mij is gemandateerd. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004, waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen)
Actie MIVD	Intern is aangegeven dat conform deze aanbeveling dient te worden gehandeld.

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 3	De Commissie acht het van groot belang dat de inzet en verlenging van bevoegdheden deugdelijk worden gemotiveerd en dat zoveel mogelijk wordt getracht aan te geven ten aanzien van welke personen de bijzondere bevoegdheid wordt ingezet.
Reactie Minister op aanbeveling	Er zal op worden toegezien dat de motivering van verzoeken om toestemming zoveel als mogelijk concreet en helder toegespitst zal worden op de (individuele) targets van de MIVD, zulks met inachtneming van de eis van noodzakelijkheid en de beginselen van

	proportionaliteit en subsidiariteit. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004, waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen)
Actie MIVD	Intern is aangegeven dat conform deze aanbeveling dient te worden gehandeld. De motivering van de verzoeken tot toestemming voor de inzet van bijzondere bevoegdheden is aangepast.

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 4	De Commissie beveelt aan om het digitale registratiesysteem aan te passen in het kader van de notificatie (vermelden begin- en einddatum per uitgeoefende bevoegdheid).
Reactie Minister op aanbeveling	De MIVD zal, conform uw aanbeveling, bij de inzet van verschillende bijzondere bevoegdheden, voortaan per bevoegdheid in een separaat verzoek om toestemming vragen. Het door u onderkende probleem m.b.t. het digitale registratiesysteem is daarmee, enkele nog door te voeren kleine technische aanpassingen daargelaten, tevens opgelost aangezien nu per bijzondere bevoegdheid begin- en einddatum separaat zal worden ingevoerd. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004, waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen)
Actie MIVD	Het digitale registratiesysteem is aangepast zodat begin- en einddatum goed kunnen worden vermeld.

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 5	Het is verdedigbaar om te stellen dat bij de <i>verlenging</i> van de inzet van bijzondere bevoegdheden buiten plaatsen in gebruik bij Defensie geen toestemming van de Minister van BZK c.q. het hoofd van de AIVD nodig is. Zo nodig kan de wet op dit punt worden aangepast. Bovendien ligt een spiegelbepaling voor de AIVD voor de hand.
Reactie Minister op aanbeveling	De opmerkingen verdienen de aandacht en zullen derhalve, in nauw overleg met het Ministerie van BZK, worden gezien. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004, waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen)
Actie MIVD	Na overleg met het Ministerie van BZK is besloten af te zien van een voorstel tot wijziging van de WIV 2002. Ook bij de verlenging van de inzet van een bijzondere bevoegdheid door de MIVD buiten plaatsen in gebruik van Defensie is het naar het oordeel van de beide Ministeries van belang om te controleren of de inzet geen interferentie met een onderzoek van de AIVD oplevert. Het toestemmingsvereiste van de Minister van BZK c.q. het hoofd van de AIVD heeft hier betrekking op. Ook van het creëren van een spiegelbepaling werd afgezien. Wanneer de AIVD voornemens is op te gaan treden op plaatsen in gebruik van Defensie, zal de AIVD per definitie moeten afstemmen met de MIVD. Momenteel is dit ook voorgeschreven in artikel 2.3 van het convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD (Stcrt. 1 november 2006, nr. 213). Een spiegelbepaling heeft naar het oordeel van de Ministeries dan ook geen meerwaarde. Zie over deze aanbeveling paragraaf 6.3 van het toezichtsrapport betreffende de aanbevelingen (rapport nr. 18B).

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 6	De algemene maatregel van bestuur, genoemd in artikel 21 lid 7 WIV 2002, betrekking hebbende op de voorwaarden waaronder en de gevallen waarin strafbare feiten door agenten van de dienst mogen worden begaan, is gewenst.
Reactie Minister op aanbeveling	De opvattingen van de Commissie worden gedeeld door de verschillende bij het wetgevingstraject betrokken departementen en zullen derhalve worden ingepast in het aangekondigde wetgevingstraject. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 2 december 2004, waarin hij verwijst naar de reactie op het opgestelde rapport die hij de Commissie op 13 oktober 2004 deed toekomen)
Actie MIVD	De MIVD heeft zich aangesloten bij het standpunt dat de AIVD ten aanzien van de AMvB heeft ingenomen. De AMvB is tot op heden niet van de grond gekomen. Zie hierover § 6.4 van het toezichtsrapport betreffende de nakoming van de aanbevelingen door de AIVD (rapport nr. 18A).

CTIVD nr. 3	Een contra-terrorisme operatie van de MIVD
Datum vaststelling	3 november 2004
Aanbeveling 7	De Commissie meent dat het voor de beoordeling van de rechtmatigheid van het handelen van de dienst van belang is dat een afloopbericht aanwezig is wanneer het contact met een agent wordt beëindigd.
Reactie Minister op aanbeveling	Geen.
Actie MIVD	Intern is aangegeven dat conform deze aanbeveling dient te worden gehandeld.
Uitvoering praktijk	Op pagina 7 van toezichtsrapport nr. 5A (proliferatie MIVD) constateert de Commissie dat de MIVD uitvoering aan deze aanbeveling heeft gegeven.

MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005
Aanbeveling 8	De Commissie beveelt aan de mogelijkheden te onderzoeken voor een andere verdeling in landen in het Aanwijzingsbesluit, waarbij meer wordt aangesloten bij de verschillende taken van de beide diensten.
Reactie Minister op aanbeveling	<p>* De Minister merkt op dat onder meer op het gebied van de buitenlandtaken van de diensten, en meer in het specifiek op de onderzoeksterreinen contra-proliferatie en contra-terrorisme, waar beide diensten hun eigen onderscheiden verantwoordelijkheden hebben, sprake is van verdergaande samenwerking en dat reeds gezamenlijke rapportages zijn opgesteld. Complementariteit van de beide diensten en het voorkomen van doublures staan bij deze samenwerking voorop. Het is van belang dat beide diensten elkaar versterken en aanvullen waar mogelijk. De afstemming van de jaarplannen van beide diensten, zoals vastgelegd in het op 8 juli 2005 afgesloten convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD (Stcrt. 15 juli 2005, nr. 135) draagt hier aan bij. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 3 oktober 2005 en antwoord van de Minister op kamervragen d.d. 30 november 2005)</p> <p>* De opmerkingen in het toezichtsrapport van de Commissie over o.m. de afstemmingsproblemen tussen de diensten zijn in het convenant (inzake samenwerking AIVD en MIVD) verwerkt als actiepunt. De diensten hebben alle afspraken van het convenant uitgewerkt in concrete en verifieerbare doelen en actiepunten. De voortgang van de actiepunten en de behaalde resultaten worden periodiek gerapporteerd aan de S-G van de ministeries van AZ, tevens coördinator I&V, BZK en Defensie. Het resultaat van de concrete uitwerking van de actiepunten heeft reeds geresulteerd in een significante verbetering van de afstemming tussen de diensten. De concept-jaarplannen voor 2006 zijn bijvoorbeeld reeds onderling afgestemd. De coördinator I&V is betrokken geweest bij de totstandkoming van de jaarplannen van de diensten. De bewindslieden hebben toegezegd de Kamer jaarlijks via de jaarverslagen van de diensten over de resultaten van de samenwerking te rapporteren. (antwoord van de Minister op kamervragen d.d. 30 november 2005)</p> <p>* De Minister is het ermee eens dat het convenant moet leiden tot complementariteit in plaats van competitie tussen AIVD en MIVD. Iedere vorm van competitie tussen overheidsdiensten is misplaatst. Alle beschikbare krachten zijn hard nodig. Zij moeten op elkaar zijn afgestemd en elkaar versterken. De gemaakte afspraken vormen een absoluut noodzakelijke basis voor de verbetering van de samenwerking op de werkvloer. De uitwerking van het convenant loopt goed, en de gemaakte afspraken zijn voor het grootste deel al uitgevoerd. De resterende afspraken betreffen veelal permanente aandachtspunten. De MIVD houdt geen informatie achter voor de AIVD. (opmerking van de Minister in het verslag van een Algemeen Overleg met de vaste commissies van BZK en Defensie d.d. 16 maart 2006)</p> <p>* Op het gebied van de non-proliferatie werken MIVD en AIVD nauw samen. Beide bewindslieden zullen bij hun volgende bespreking over de samenwerking tussen beide diensten het aspect van de non-proliferatie afzonderlijk bezien. De MIVD geeft prioriteit aan landen waar Defensie wordt ingezet. Op dit moment zijn dat Bosnië, Afghanistan en enkele landen in Afrika. De MIVD volgt ook de ontwikkelingen in die landen waar binnenkort de Defensieorganisatie zal worden ingezet. Hetzelfde geldt voor enkele instabiele regio's in de wereld waar op enige termijn ook sprake zou kunnen zijn van de inzet van Nederland. Afhankelijk van de ontwikkelingen in de loop van het jaar treden er verschuivingen op in deze prioriteitstelling. De rol van de minister-president ligt bij de inlichtingentaak buitenland. De minister consulteert de ministers van Buitenlandse Zaken, Justitie, BZK en Defensie en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding. Op grond van die consultaties wijst hij enkele landen en thema's aan waar AIVD en MIVD zich in het buitenland op moeten richten. De door de diensten</p>

	verzamelde informatie wordt aan de Minister-president gepresenteerd. De taakverdeling tussen AIVD en MIVD, civiel respectievelijk militair, is nog steeds logisch. Beide diensten doen hun eigen werk. Er zijn vele raakvlakken, maar daarover zijn goede afspraken gemaakt. Waar mogelijk zullen verdere verbeteringen in de samenwerking worden doorgevoerd. (opmerking van de Minister in het verslag van een Algemeen Overleg met de vaste commissies van BZK en Defensie d.d. 16 maart 2006)
Actie MIVD	Conform de aanbeveling van de Commissie zijn de mogelijkheden onderzocht voor een andere verdeling in landen en thema's in het Aanwijzingsbesluit. De landen en thema's in het Aanwijzingsbesluit worden voor het Aanwijzingsbesluit 2008 (dat overigens – behoudens een jaarlijks evaluatiemoment – gaat gelden voor de periode tot 2012) zoveel als mogelijk verdeeld volgens het principe dat de dienst die reeds op grond van een van de andere wettelijke taken naar dat land of thema onderzoek verricht dat bepaalde land of thema genoemd in het Aanwijzingsbesluit ook toebedeeld krijgt. In het nieuwe convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en MIVD (afgesloten op 20 oktober 2006, Stcrt. 2 november 2006, nr. 213) is als actiepunt opgenomen dat de diensten voor de taken in het Aanwijzingsbesluit die niet worden verdeeld zo veel als mogelijk streven naar samenwerking door het formeren van zogenaamde taakgroepen.
Uitvoering praktijk	Landen en thema's worden reeds verdeeld zoals hierboven weergegeven. Indien verdeling niet mogelijk is wordt een taakgroep ingesteld. Indien geen taakgroep wordt ingesteld, doen beide diensten naar het land of onderwerp onderzoek en wordt het product met de andere dienst afgestemd. Inmiddels zijn er drie taakgroepen geformeerd.
Opmerking CTIVD	Zie over deze aanbeveling paragraaf 6.1 van het toezichtsrapport betreffende de aanbevelingen (rapport nr. 18B).

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005
Aanbeveling 9	De Commissie beveelt aan dat de coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten zo nauw mogelijk bij de afstemming van taken en werkzaamheden van de beide diensten op het gebied van het onderzoek naar de proliferatie van massavernietigingswapens wordt betrokken.
Reactie Minister op aanbeveling	* De hoofden van de diensten overleggen vrijwel maandelijks met de coördinator in het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland. Dit overleg vindt sinds jaar en dag plaats. Elk kwartaal vindt overleg plaats tussen de coördinator en de hoofden van de diensten over de taakuitvoering van de diensten en daarnaast elk kwartaal over de zogeheten buitenlandtaak n.a.v. de Aanwijzingsbesluiten van de Minister-president. Voorts rapporteren de diensten de coördinator elk kwartaal schriftelijk over de voortgang en de wijze waarop de opdrachten in het kader van het Aanwijzingsbesluit worden uitgevoerd. De diensten informeren de coördinator gezamenlijk over de inhoudelijke aspecten van de opdrachten. De coördinator ontvangt daarnaast inlichtingenrapportages van de diensten. De MIVD verstrekt bijvoorbeeld de dagelijkse briefings aan de coördinator; de AIVD verstrekt onder meer de korte inlichtingenrapportages en de tweewekelijkse rapportage terrorisme. De overlegstructuren en de schriftelijke rapportages aan de coördinator dienen er mede toe hem tijdig en adequaat te informeren en hem zodoende in staat te stellen zijn wettelijke coördinerende taak naar behoren uit te kunnen voeren. (antwoord van de Minister op kamervragen d.d. 30 november 2005) * De secretaris-generaal van het ministerie van Buitenlandse Zaken [bedoeld wordt Algemene Zaken, de Commissie] fungeert als coördinator voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Dit model functioneert goed. De coördinator wordt zonder enige terughoudendheid voorzien van de informatie die voor hem van belang is. Alle aanwijzingen worden opgevolgd; daarover is er nooit een klacht geweest. (opmerking van de Minister in het verslag van het Algemeen Overleg met de vaste commissies van BZK en Defensie d.d. 16 maart 2006)

Actie MIVD	Zie reactie Minister.
------------	-----------------------

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005
Aanbeveling 10	De praktische voor- en nadelen van één operatieteam, bestaande uit de MIVD en AIVD, verdienen nadere studie.
Reactie Minister op aanbeveling	In het convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD is vastgelegd dat de diensten een opzet zullen maken voor gezamenlijke uitvoering van operationeel onderzoek op het onderzoeksterrein van proliferatie. Op basis van de ervaringen met dit gezamenlijke operationele onderzoek kunnen vervolgens op andere onderzoeksterreinen gezamenlijke onderzoeken worden gestart. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 3 oktober 2005).
Actie MIVD	Zoals eerder aangegeven is in het nieuwe convenant inzake de samenwerking tussen de AIVD en de MIVD (afgesloten op 20 oktober 2006, Stcrt. 2 november 2006, nr. 213) als actiepunten opgenomen dat de diensten voor de taken in het Aanwijzingsbesluit die niet worden verdeeld zo veel mogelijk streven naar samenwerking door het formeren van zogenaamde taakgroepen. Hieruit voortvloeiend is een werkprocedure voor de taakgroepen afgesproken door de diensten.
Uitvoering praktijk	Er is in 2006 een taakgroep geformeerd op een deelaspect van proliferatie waarin de diensten samenwerken. Inmiddels is besloten tot de oprichting van een gezamenlijk team van de MIVD en de AIVD.
Opmerking CTIVD	Zie over deze aanbeveling paragraaf 6.2 van het toezichtsrapport betreffende de aanbevelingen (rapport nr. 18B).

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005
Aanbeveling 11	De Commissie beveelt aan dat bij de MIVD wordt voorzien in een adequaat (intern) toezichtsmechanisme op de inzet van bronnen, zodat controle wordt gehouden op de status die deze bronnen dienen te krijgen en de toestemming voor de inzet van agenten tijdig wordt verleend.
Reactie Minister op aanbeveling	<p>* De Minister onderschrijft de stelling dat tijdig toestemming moet worden verleend. De Minister overweegt dat toestemming van de Minister nog niet nodig is bij het beoordelen en evalueren van de operationele mogelijkheden met de bron en diens sturingsacceptatie. De aanbeveling voor een toezichtsmechanisme wordt ter harte genomen en de MIVD zal intern de aanzet geven voor adequate toetsingscriteria. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 3 oktober 2005)</p> <p>* Naar aanleiding van de geconstateerde tekortkomingen zijn nadere afspraken gemaakt over onder andere een verbeterde verblijfplaatsregistratie van de betreffende documenten, het tijdig aanbieden van verzoeken om (verlenging) van toestemming voor de uitoefening van een bijzondere bevoegdheid en de instelling van een centraal contactpunt binnen het Ministerie van Defensie. Tevens zijn betere afspraken gemaakt met de AIVD in die gevallen waarbij overeenstemming met de Minister van BZK of namens hem het hoofd van de AIVD is vereist. Tot slot is overeenstemming bereikt over de toepassing van de Vervangingsregeling Ministers bij afwezigheid van de verantwoordelijke bewindslieden. (antwoord van de Minister op kamervragen d.d. 30 november 2005)</p> <p>* De toetsingscriteria zijn de status, de vermeende inzet én de sturing van bronnen. Deze elementen worden ingebed in operationele voorstellen voorafgaand aan elke inzet. Deze voorstellen worden, voorzien van adviezen van diverse deskundigen, beoordeeld</p>

	door de directeur van de MIVD. De verslaglegging wordt conform vigerende regelgeving opgemaakt en in operationele rapportages opgenomen. Deze verslagleggingen maken deel uit van de operationele dossiers en zijn toegankelijk voor de Commissie. (antwoord van de Minister op kamervragen d.d. 30 november 2005)
Actie MIVD	De werkinstructie van de MIVD is aangepast. Het moment van overgang van informant (art. 17 WIV 2002) naar agent (art. 21 WIV 2002) is naar voren gehaald zodat bij inzet van een persoon als agent tijdig om toestemming wordt verzocht en tijdig toestemming kan worden verleend.

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005
Aanbeveling 12	De Commissie beveelt aan dat de MIVD haar verantwoordelijkheid jegens een bron ten volle neemt en daartoe toezicht houdt op de activiteiten van de bron van de MIVD en – binnen haar vermogens – op de activiteiten van buitenlandse agenten binnen het relevante samenwerkingsverband, voor zover die activiteiten een redelijkerwijs voorzienbaar veiligheidsrisico voor de bron van de MIVD kunnen opleveren.
Reactie Minister op aanbeveling	<p>* De Minister merkt op dat de MIVD verantwoordelijkheid heeft voor de inzet van de agent. Er is een wederzijds belang voor de MIVD en een buitenlandse dienst om samen te werken en de veiligheid van de bron te borgen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 3 oktober 2005)</p> <p>* Op grond van artikel 15 WIV 2002 is de MIVD gehouden zich maximaal in te spannen voor de veiligheid van haar bronnen. De reikwijdte van de MIVD om binnen haar vermogens toezicht te houden op activiteiten van buitenlandse agenten binnen een samenwerkingsverband is, gelet op de afscherming van de identiteit van die bronnen, echter beperkt. De risico's die hieraan zijn verbonden zijn echter marginaal en wegen niet op tegen het belang van gezamenlijke operaties voor de nationale veiligheid. Bovendien hebben de MIVD en een inlichtingenpartner een gemeenschappelijk belang bij het slagen van een operatie, waardoor het risico dat door activiteiten van buitenlandse agenten gezamenlijke operaties worden gecompromitteerd en dat daardoor de veiligheid van de door de MIVD ingezette agenten in gevaar komt verder wordt beperkt. (antwoord van de Minister op kamervragen d.d. 30 november 2005)</p> <p>* De MIVD is verantwoordelijk voor activiteiten van buitenlandse agenten die zich bezighouden met activiteiten die de MIVD aangaan. In alle gevallen is toestemming van de Nederlandse autoriteiten vereist. (opmerking van de Minister in het verslag van het Algemeen Overleg met de vaste commissies van BZK en Defensie d.d. 16 maart 2006)</p>
Actie MIVD	In de werkinstructie is de verantwoordelijkheid jegens informanten en agenten opgenomen.
Uitvoering praktijk	<p>De projectleider is verantwoordelijk voor de uitvoering conform werkinstructie en overige wet- en regelgeving. Het lijnmanagement toetst en houdt zicht op deze uitvoering. Uitvoering geschiedt conform werkinstructie en overige wet- en regelgeving.</p> <p>De MIVD besteedt in overleg binnen een samenwerkingsverband met buitenlandse partners aandacht aan het gegeven dat activiteiten van buitenlandse agenten een mogelijk veiligheidsrisico voor de bron van de MIVD kunnen opleveren. Echter, zoals aangegeven in de reactie van de Minister, is de reikwijdte van de MIVD om toezicht te houden op activiteiten van buitenlandse agenten binnen een samenwerkingsverband beperkt.</p>

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005

Aanbeveling 13	De Commissie beveelt aan de toestemming voor de selectie ex art. 27 lid 4 WIV 2002 tijdig te verlenen.
Reactie Minister op aanbeveling	Geen
Actie MIVD	Intern is opnieuw gewezen op de aanwijzing van de Directeur MIVD waarin is bepaald dat het verzoek tot toestemming tijdig aan de Directeur MIVD moet worden aangeboden (en dat op het verzoek tot toestemming duidelijk wordt aangegeven wanneer deze verloopt), zodat tijdige goedkeuring door de Minister kan plaatsvinden.
Uitvoering praktijk	Verzoeken worden inmiddels doorgaans tijdig ingediend en goedgekeurd.

CTIVD nr. 5A	MIVD-onderzoek naar proliferatie van massavernietigingswapens en overbrengingsmiddelen
Datum vaststelling	10 augustus 2005
Aanbeveling 14	De Commissie acht het noodzakelijk dat zo snel mogelijk wordt voorzien in een nadere wettelijke regeling om de op grond van artikel 27 verkregen, maar niet geselecteerde, gegevens langer dan een jaar te mogen bewaren zonder deze te selecteren (de vernietigingstermijn ex art. 27 lid 9 WIV 2002 staat hieraan in de weg).
Reactie Minister op aanbeveling	* Een voorstel hiertoe zal zo spoedig mogelijk worden uitgewerkt (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 3 oktober 2005) * De Minister merkt op dat de wettelijke verankering van de aanbevelingen van de commissie vooral de bewaartermijn van de geïntercepteerde gegevens betreft. Die termijn is nu bepaald op een jaar, en dat zou drie jaar moeten worden. De regering is van plan om hieraan tegemoet te komen en heeft deze termijn dan ook in een wetsvoorstel opgenomen. (opmerking van de Minister in het verslag van het Algemeen Overleg met de vaste commissies van BZK en Defensie d.d. 16 maart 2006)
Actie MIVD	Op 9 mei 2006 is een voorstel tot wijziging van de WIV 2002 ingediend waarin de bewaartermijn wordt verlengd tot 3 jaar (Kamerstukken II 2005/06, 30 553, nr. 2).

Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 15	De Commissie acht het nuttig dat de MIVD en de AIVD de interne gedragscodes van de diensten omtrent de benadering en inzet van informanten en agenten ter vergelijking naast elkaar leggen om te bezien of uit die vergelijking over en weer lering kan worden getrokken.
Reactie Minister op aanbeveling	De Minister merkt op dat er regulier overleg plaatsvindt tussen de MIVD en de AIVD over dit onderwerp. Er zijn initiatieven ontplooid tot verdere intensivering van deze samenwerking. Zo heeft de afdeling Humint van de MIVD recentelijk een briefing verzorgd bij de AIVD/D2 over de toepassing van de Humint Verwervingscyclus (HVC) bij de MIVD. Op basis hiervan zal vervolgoverleg plaatsvinden om te bezien welke aspecten van de onderhavige methodieken van elkaar kunnen worden overgenomen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 24 mei 2006)
Actie MIVD	De MIVD overlegt periodiek met de AIVD over dit onderwerp teneinde ervaringen uit te wisselen.
Uitvoering praktijk	De afdeling Humint heeft in expertisefora met de AIVD (en andere deelnemers) periodiek overleg over dit onderwerp. Voorts participeren twee AIVD'ers in de opleiding van de afdeling Humint. Dit jaar staat bovendien een gezamenlijke oefening gepland.

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 16	De Commissie is van oordeel dat ambtelijke medewerkers van de MIVD, behoudens uitzonderlijke gevallen, niet behoeven te worden aangemeld als agent ten behoeve van de artikel 21 procedure. De Commissie meent dat de wet niet voor zulke gevallen is geschreven of bedoeld.
Reactie Minister op aanbeveling	Geen
Actie MIVD	De aanbeveling is overgenomen.

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 17	De Commissie acht het gewenst dat de MIVD nadere specifieke regels uitwerkt voor de inzet van informanten en agenten in het buitenland.
Reactie Minister op aanbeveling	Geen
Actie MIVD	Naar aanleiding van de aanbeveling zijn in de werkinstructie van de MIVD nadere regels opgenomen met betrekking tot de inzet van informanten en agenten in het buitenland.

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 18	De Commissie constateert dat de MIVD in een aantal gevallen gebruik heeft gemaakt van personen die feitelijk werkzaam waren als agent, terwijl de dienst hier nog geen toestemming voor had verkregen van de Minister. Oorzaak hiervan acht de Commissie de binnen de MIVD geldende definiëring van informanten en agenten, welke niet in overeenstemming is met de WIV 2002. De Commissie beveelt aan dat de MIVD zijn interne regeling op dit punt in overeenstemming brengt met de wettelijke vereisten, en wel op zodanige wijze dat de MIVD voortaan tijdig toestemming verkrijgt van de Minister. Te overwegen valt een vorm van verdergaande mandatering aan de dienst zoals ook bij de AIVD bestaat, eventueel met daaraan te stellen voorwaarden, waarbij tevens de door de MIVD gehanteerde vereisten om een persoon aan te merken als 'agent' opnieuw dienen te worden bezien.
Reactie Minister op aanbeveling	De Minister deelt de mening van de Commissie dat in geen geval sprake mag zijn van de inzet van een agent door de MIVD zonder geldige toestemming. Zoals ik tijdens het algemeen overleg met de vaste commissie van BZK en Defensie, van 16 maart jl. heb aangegeven moet de overgang van bron naar agent heel duidelijk zijn maar evenwel niet te vroeg plaatsvinden. De Minister van Defensie moet toestemming geven om een bron als agent in te zetten. Daar is een procedure voor die normaal gesproken goed wordt doorlopen. Ik zie daarom geen meerwaarde in verdergaande mandatering aan de dienst op dit gebied en heb begrepen dat daar thans bij de dienst ook geen urgente behoefte aan bestaat. Overigens is de bevoegdheid tot verlenging van de toestemming voor de inzet van een agent reeds bij de Directeur MIVD belegd. De werkinstructies van de Afdeling Humint zijn onlangs aangepast. Dit betreft zowel de procedurele kant als de werkwijze. Met name het moment waarop een informant agent wordt, is daarbij iets naar voren gehaald. Het operationeel uitvoerend personeel zal op basis van genoemde constatering aanvullend worden geïnstrueerd. Indien tijdens het werken met bronnen – met informantenstatus – wordt voorzien dat sturing noodzakelijk dan wel gewenst is, dient betrokken operationeel medewerker dit in zijn operationeel rapport te verwoorden en dient dit met betrokken Projectleider te worden besproken. In dat overleg wordt besloten of de agentenstatus zal worden aangevraagd of dat samenwerking met genoemde bron slechts passief mag worden voortgezet (zonder sturing). Indien de agentenstatus wordt aangevraagd zal de inzet van de agent niet eerder plaatsvinden dan dat een positief besluit op dat verzoek is ontvangen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 24 mei 2006)
Actie MIVD	De werkinstructie is aangepast.
Uitvoering praktijk	De projectleider is verantwoordelijk voor de uitvoering conform werkinstructie en vigerende regelgeving. Het lijnmanagement toetst en houdt zicht op deze uitvoering. De uitvoering geschiedt conform werkinstructie en vigerende regelgeving.

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 19	De Commissie acht het wenselijk dat de MIVD zoveel mogelijk voor de inzet van iedere agent apart toestemming vraagt aan de Minister in plaats van gebruik te maken van zogenoemde verzamelbeschikkingen.
Reactie Minister op aanbeveling	Geen

Actie MIVD	Deze aanbeveling is overgenomen.
------------	----------------------------------

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 20	De Commissie beveelt in het kader van de duidelijkheid en volledigheid aan om interne richtlijnen te ontwikkelen met betrekking tot de verplichting om de instructie aan de agent schriftelijk vast te leggen, zodat meer eenheid in de verslaglegging ontstaat.
Reactie Minister op aanbeveling	De Minister merkt op dat de Werkinstructie van de Afdeling Humint inmiddels is aangepast. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 24 mei 2006)
Actie MIVD	De aanpassing van de werkinstructie houdt in dat er richtlijnen in zijn opgenomen met betrekking tot het vastleggen van de instructie aan de agent.
Uitvoering praktijk	De schriftelijke vastlegging van de instructie vindt plaats conform de richtlijnen in de werkinstructie. Er is zodoende eenvormigheid in de schriftelijke vastlegging.

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 21	De Commissie onderschrijft het belang van een hernieuwd opgestelde motivering bij iedere aanvraag tot verlenging van de bevoegdheid, zodat op een strategisch niveau in de dienst een goed beeld ontstaat van de opbrengst van een operatie in de afgelopen periode.
Reactie Minister op aanbeveling	Geen
Actie MIVD	Intern is bepaald dat in het verzoek tot verlenging op hoofdlijnen wordt aangegeven wat de opbrengst is geweest van de inzet van de agent en waarom deze verlengd dient te worden.

CTIVD nr. 8A	Inzet door de MIVD van informanten en agenten, meer in het bijzonder in het buitenland
Datum vaststelling	12 april 2006
Aanbeveling 22	De Commissie beveelt aan dat de MIVD het door de Commissie aangegeven onderscheid tussen stelselmatige en niet-stelselmatige observatie uitwerkt in de interne regelgeving van de dienst.
Reactie Minister op aanbeveling	Binnen de Afdeling Humint bestaat behoefte om – in specifieke gevallen – operationele ontmoetingen tussen bronnen en operationele medewerkers van de Dienst door middel van (contra) observatie te beveiligen. Deze observaties dienen geen ander doel dan genoemde persoonlijke en operationele veiligheid en kunnen niet altijd tijdig worden voorzien. Wel vinden zij plaats met medeweten van zowel de operationele medewerkers als de betreffende bron. Het onderscheid tussen stelselmatige en niet-stelselmatige observaties biedt mijns inziens voldoende aangrijpingspunten om tot een werkbare procedure voor de MIVD te komen. Een en ander zal dan ook worden meegenomen in de werkinstructie van de Afdeling Humint. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 24 mei 2006)
Actie MIVD	Conform de reactie is de werkinstructie aangepast.

De door de MIVD uitgebrachte ambtsberichten in de periode van januari 2004 tot januari 2006

CTIVD nr. 9B	De door de MIVD uitgebrachte ambtsberichten in de periode van januari 2004 tot januari 2006
Datum vaststelling	30 augustus 2006
Aanbeveling 23	De tekst van artikel 38 WIV 2002 biedt de MIVD naar het oordeel van de Commissie geen ruimte om in voorkomende gevallen af te zien van de wettelijke verplichting tot het doen van aangifte in de zin van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering. De Commissie adviseert de Minister dit punt nader te bestuderen.
Reactie Minister op aanbeveling	De aanbeveling wordt onverkort overgenomen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 11 oktober 2006)
Actie MIVD	In een nota van wijziging behorende tot het voorstel tot wijziging van de WIV 2002 (de zogenoemde post-Madrid maatregelen) is de wijziging van artikel 38 WIV 2002 opgenomen.

CTIVD nr. 9B	De door de MIVD uitgebrachte ambtsberichten in de periode van januari 2004 tot januari 2006
Datum vaststelling	30 augustus 2006
Aanbeveling 24	De Commissie adviseert om de procesbeschrijving terzake de externe gegevensverstrekking aan het Openbaar Ministerie aan te passen door daarin ook aandacht te besteden aan de andere, op grond van de WIV 2002, potentiële ontvangers van ambtsberichten.
Reactie Minister op aanbeveling	De aanbeveling wordt onverkort overgenomen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 11 oktober 2006)
Actie MIVD	Aanpassing van de procesbeschrijving heeft nog niet plaatsgevonden. Dit geschiedt samen met de actualisering van de procesbeschrijvingen in het kader van de reorganisatie.

CTIVD nr. 9B	De door de MIVD uitgebrachte ambtsberichten in de periode van januari 2004 tot januari 2006
Datum vaststelling	30 augustus 2006
Aanbeveling 25	De Commissie adviseert om in de procesbeschrijving voor ambtsberichten uit de AO (Administratieve Organisatie) op te nemen dat de werkinstructie betreffende de bronvermelding in eindproducten van toepassing is.
Reactie Minister op aanbeveling	De aanbeveling wordt onverkort overgenomen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 11 oktober 2006)
Actie MIVD	Aanpassing van de procesbeschrijving heeft nog niet plaatsgevonden. Dit geschiedt samen met de actualisering van de procesbeschrijvingen in het kader van de reorganisatie.
Uitvoering praktijk	Bij het uitbrengen van ambtsberichten wordt gehandeld conform de werkinstructie betreffende de bronvermelding in eindproducten.

CTIVD nr. 9B	De door de MIVD uitgebrachte ambtsberichten in de periode van januari 2004 tot januari 2006
--------------	---

Datum vaststelling	30 augustus 2006
Aanbeveling 26	De Commissie beveelt aan om expliciet in de werkinstructie betreffende de bronvermelding in eindproducten op te nemen dat in het eindproduct dat is ontdaan van de bronvermelding, de mate van betrouwbaarheid dient te worden vermeld.
Reactie Minister op aanbeveling	De Minister merkt op dat een eindproduct doorgaans een samengesteld product is waaraan informatie uit uiteenlopende bronnen ten grondslag ligt. In het archiefexemplaar worden dan ook enkel de bronvermeldingen opgenomen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 11 oktober 2006)
Actie MIVD	Door de MIVD wordt in een ambtsbericht de mate van betrouwbaarheid van de bron aangegeven.

CTIVD nr. 9B	De door de MIVD uitgebrachte ambtsberichten in de periode van januari 2004 tot januari 2006
Datum vaststelling	30 augustus 2006
Aanbeveling 27	De Commissie is van oordeel dat de MIVD voldoet aan de protocolverplichting. Bij een stijging van het aantal ambtsberichten zal de MIVD op een meer sluitende manier dienen te registreren aan wie gegevens zijn verstrekt. De Commissie adviseert om hiermee rekening te houden bij het thans lopende digitaliseringsproces voor de gegevensverwerking.
Reactie Minister op aanbeveling	De aanbeveling wordt onverkort overgenomen. (brief van de Minister aan de Tweede Kamer d.d. 11 oktober 2006)
Actie MIVD	Er loopt momenteel een vooronderzoek naar de digitalisering van de documentaire informatievoorziening bij de MIVD. Dit onderwerp maakt daar deel van uit.